

Tandheekkundige hulp aan militairen.

In verband met de tandheekkundige hulp in dezen tijd aan militairen verleend, zij het mij vergund eenige opmerkingen te maken over het al of niet doeltreffende van de genomen maatregelen, voorzoover het mij mogelijk is, die te beoordeelen.

In het begin van Augustus werd door de Mij. ter bev. der Tandh. een circulaire gezonden aan de leden, met de vraag wie zich voor het geval van oorlog als tandarts beschikbaar wilde stellen.

Deze circulaire werd door een tweede gevolgd van ongeveer denzelfden inhoud en die aldus eindigde:

„Zij, die gedurende de mobilisatie alléén bereid zijn, militairen in de plaats hunner inwoning kosteloos te behandelen, moeten zich, òf door bemiddeling van de plaatselijke afd. der Mij. òf waar geen afdeeling gevestigd is, persoonlijk (of gezamenlijk) aanmelden bij het Hoofd van den Mil. Gen. Dienst ter plaatse.”

Uit een en ander heb ik, en naar ik geloof velen met mij, de gevolgtrekking gemaakt, dat de Maatschappij de tandartsen dus in twee categorieën scheidde:

de eerste, die zich beschikbaar stelde voor het leger en dus eventueel aangesteld zou kunnen worden (indien die hulp verlangd werd) als legertandartsen op nader te regelen voorwaarden, en de tweede groep, die persoonlijk hunne diensten aanboden.

Naar aanleiding hiervan heb ik mij opgegeven bij de eerste categorie en heb mij tevens met den Mil. Gen. Dienst en het Roode Kruis ter plaatse in verbinding gesteld en hun mijn hulp toegezegd, *voor zoover zij daarvan gebruik*

wenschten te maken! (Dit had ik trouwens reeds gedaan, vòòr het ontvangen der circulaires).

Na eenigen tijd werd mij echter door den groepsarts medegedeeld dat door hem een lijst was ontvangen van 55 tandartsen, gezonden door den Inspecteur v. d. Gen. Dienst, die zich beschikbaar stelden, de militairen kosteloos te behandelen en dat ook mijn naam daarop voorkwam.

Hoewel hoogelijk verbaasd, deed ik alsof mij dit volkomen bekend was en ging er dus mee accoord. Daar deze lijst echter aan alle officieren van gezondheid was doorgezonden (er zijn er in deze omtrek 15) werden mij inplaats van de enkele patiënten, door den medicus gezonden indien hij dit noodzakelijk achtte, al diegenen gezonden die den wensch te kennen gaven tandheekkundig te worden behandeld. De eerste keeren deed ik wat mij verzocht was, doch toen die toeloop een geweldigen omvang aan ging nemen en ik voor het feit stond, de verwaarloosde monden van een 10.000tal soldaten te mogen in orde brengen, heb ik mij gedwongen gezien verdere hulp te weigeren en heb den officier van Gezondheid medegedeeld, dat ik mij weer op het standpunt plaatste, oorspronkelijk door mij ingenomen, n.l. alleen dan hulp te verleenen wanneer dit geschiedde op uitdrukkelijk verzoek van den medicus.

Het schijnt dat meerdere officieren van gezondheid in de veronderstelling zijn dat die 55 tandartsen een contract met het Rijk hebben aangegaan.

Ter illustratie van den toestand diene bijv. het volgende:
Op een morgen verschijnt een landweerman met een papiertje waarop alleen staat:

Verzoeke tandheekkundige hulp voor den landweerman X.

Y. Tijd. off. v. Gez. 2e kl.

Het bleek dat X. militair kok was in een der forten, op een nacht dienst had moeten doen, in 't donker struikelde en door het vallen op den rand van een kist I₁ s d verloor. Hij gaf hiervan onmiddellijk kennis aan den Mil. Gen. Dienst en verzocht kosteloze hulp. Nadat in zes weken op dit ver-

zoek niets vernomen was, kwam hij met bovengenoemd papiertje bij mij. Ik heb die hulp geweigerd, en zou trouwens alleen al gedaan hebben door de wijze waarop het verzoek tot mij kwam. Zijn nu de voorstanders van kosteloze hulp van meening, dat bij dien man door den tandarts gratis een prothese gemaakt had moeten worden? Het is alleen al daarom onmogelijk, omdat er dan geen enkele reden is, om te weigeren den volgenden dag een ander een prothese van 10 tanden te maken, enz, enz.

Die kosteloze hulpaanbieding heeft twee groote bezwaren.

In de eerste plaats worden aangeboden diensten zeer zelden gewaardeerd en zodoende ondervinden de tandartsen die belangeloos hulp verleen, zeer dikwijls van de zijden der autoriteiten meer tegenwerking dan medewerking!

Daar komt nog bij dat het mij bekend is, dat verschillende officieren van gezondheid met klem op tandheekkundige hulp zouden hebben aangedrongen, indien die hulp niet reeds belangeloos was toegezegd.

In de tweede plaats ontgaat mij ten eenenmale de reden, waarom het Rijk, dat op onbekrompen wijze voor de voeding en verzorging van den soldaat zorgt en daar groote sommen gelds voor uitgeeft; dat voor alle medische verzorging betaalt, juist alleen de tandheekkundige hulp gratis zou moeten ontvangen, wat als standpunt niet te verdedigen is!

Van tweeën één, of de tandheekkundige hulp in het leger is noodig, of zij is het niet! In het laatste geval kan zij dus genegeerd worden, maar in het eerste geval bestaat voor het Rijk de *plicht*, die hulp te verschaffen en te zorgen dat zij in voldoende mate aanwezig is, op dezelfde wijze als met de medische hulp het geval is.

Nu is het allermint mijn bedoeling om kritiek te gaan uitoefenen op de handelingen van het Hoofdbestuur der Maatschappij, daar ik overtuigd ben dat het gemeend heeft in de omstandigheden het best te handelen, in tijden dat er snel gehandeld moet worden en te minder omdat het Hoofdbestuur, blijkens zijn request aan den Minister van Oorlog

zelf volkomen inziet dat de toestand nog zeer onvoldoende geregeld is.

Ik meen echter wel, dat het tijd is om die kostelooze hulp aan militairen zoo spoedig mogelijk af te schaffen, daar zij in hooge mate *onvoldoende* en *irrationeel* is!

Ik geloof in het bovenstaande genoeg te hebben aangetoond dat in plaatsen met groote garnizoenen en weinig tandartsen de toestand onhoudbaar is; hoe het in de groote steden gaat kan ik niet beoordeelen, maar aangenomen zelfs dat het daar goed gaat, dan zijn die toch verre in de minderheid.

Het komt mij voor, dat waar het einde van de mobilisatie nog lang niet is te overzien, het volkomen gemotiveerd zou zijn, indien de Maatschappij tot bev. der Tandh. een request aan den Minister zond, inhoudende dat de tandartsen hunne belangelooze medewerking niet langer kunnen verleenen, aangezien de toestand er *ten eenemale* onvoldoende onder blijft.

Die 4 maanden kostelooze hulp heeft dan tenminste uitgewerkt dat met meer aandrang gewezen kan worden op de noodzaak van onmiddellijk ingrijpen door het aanstellen van legertandartsen, daar de wenschelijkheid der tandheekundige hulp voor het leger thans afdoende bewezen is!

GORINCHEM, November 1914.

CH. F. L. NORD.

Naschrift.

Na het schrijven van het bovenstaande ontving ik een brief van een collega, die in een streek waar 30.000 soldaten liggen, dagelijks 10 à 12 man gratis behandelde. Na ongeveer 300 man te hebben geholpen, genoot hij de satisfactie zijn werk dusdanig door militaire en geneeskundige autoriteiten gewaardeerd te zien, dat hij zich gedwongen voelde zich te beklagen en na een onbevredigend onderzoek ten slotte verdere hulp weigerde!

Hoe eer aan dezen toestand, die den soldaten niet ten goede komt en den tandheekundigen stand niet tot eer strekt, een einde komt, hoe beter!